

GÁRADA JOUN JA ADÍMUREJABALIN HEBRÉO

Adímurejaali Búngiu lídaangiñe Liraü

¹ Lídan meja dan le sügüjalibei, adímurejati meja Búngiu joun binádu wagübürigu sarágu weíyaasu lúma lídan sarágu luwúyeri, jádaangiñe profétagu,

² guetó, lídoun buri lagúmujoún dan le, adímurejaali woun lídaangiñe Liraü. Lídaangiñe Liraü le, ladügei ubouú, áni rúlaali sun cátei lun.

³ Arúfuda lumúti Liraü Búngiu luweírigun Lúguchi luoúgua, ligía méme Búngiubei, ligía ágüdajabalin sun cátei láu lerérun le gabáfubei. Lárigiñe lachíbuni wafígoun, ába lañúurun lueígiñe loúnwenren lála Búngiu, le Súnti Gabáfu, siélu.

Weíriguti Liraü Búngiu sügü jáu ánjeligu

⁴ Nübinjali Liraü Búngiu lun weírigubei lan jaweí ánjeligu, resíbijali ában ubáraü íñugutimaati jaweí queísi lalágaante queísi Liraü Búngiu.

⁵ Maríñagunti Búngiu ni ában weíyaasu lun ni ában ánjeli.

Níraü amürü,
rúnaali ubáraü le bun ugúñe,
maríñagun ligía luágu ni ában ánjeli.

Áuba Búguchi,
amürüme nisáani.

⁶ Ánjeinti dán meja le loúnajaabalin Liraü le ábanrügüti ubouúagun, aríñagati.

Judúgua jamá sun náni ánjeligu lun.

⁷ Lariñaga jawágu ánjeligu.

Adügatina lun ítara jamá náni ánjeligu camá garábali,

adüga áu lun ítara jamá camá wátu geméti,
oúnagüleigu jagía ja esériwidubadina.

⁸ Ánjeinti lun Liraü aríñagati Búngiu ítara.

Búngiu, lúntibei súnwandan bañúurun luágu bála lun
barúejan,

láu ában úaraguni bagúmadija.

⁹ Jínsiñeti le richáguabei bun, iyéreeguti le wuríbabei
bun,

ligía níchugunbei, áu le Bubúngiute, gíbetima
ugúndani bídoun sügü jáu bíbirigu.

¹⁰ Ariñagati gíñe.

Amürü le Abúremein, lídan lagúmesaja, adüga
bumúti uboú,

láu bújabu badügei siélu.

¹¹ Lagúmuchuba siélu lúma uboú, ánjein amürü,
beréderuba lun sun dan.

Liábiba siélu lúma uboú lun laweíyadun quei
anáanguni,

¹² babáruchagubaña quei ában daüguaü,

jasáansirúaba quei anáanguni.

Ánjein amürü, ában mémebadibu, magúmunchunbei
bibágari.

¹³ Maríñagunti Búngiu ni ában weíyaasu lun ni ában
ánjeli.

Ñurúba lueígiñe noúnwenren darí lun
nagáñeiragüdüñibu jawágu báganiñu,
ru náñame bújaburugun.

¹⁴ Sun ánjeligu, espíritugu esériwidutiña lun Búngiu jagía, oúnajoútiña lun jíderaguniña ja lúnbaña jerésibiruni asálbaruni lídaangiñe jafígoun.

2

Lúnti wounigiruni wasálbarun

¹ Queí ítara líña lubeí luweírigun Liraü Búngiu, lúnti lubeí weténiruntima lun ugánu le agáamba wamáalibeí luágu, lun madíreirun wamá lueí üma.

² Chourúati lilúrudun Búngiu lé meja íchugúbei joun gürígia jádaangiñe ánjeligu lídan meja ámu dan, áni ja adúraagubalin, madügün jagía gásu láu, áburujati ligáñi Búngiu jawágun láu iríchaü.

³ Gúbuméti wafáyeija luágu wafígoun ánjein moúnigirun wamá oúnwenbun asálbaruni le resíbi wamáalibeí lúmagiñe Jesucrístu le Wasálbaragüle. Wabúreme Jesucrístu guánarügü adímurejabei luágu asálbaruni le furúmiñe, lárigiñe, ja agáambubalin, ában jáségüragüdüni woun láu ában achoúruruni luágu inárüni lan.

⁴ Ñurügüda láali gíñe Búngiu ugánu ligía woun láu buri seíni lúma sarágu buri miláguru lúma láu Sífiri Sándu le líchugubei woun láu amúñegueinarügü luwúyeri ubáfu queísi labúseeruni.

Jesucrístu quei libíriña

⁵ Míchugun lumúti Búngiu ubouú líte le uágubei wadímureja lábun jagúmadijan ánjeligu,

⁶ lubáragiñe líra, laríñajare tídan Lerérun. Búngiu, ¿cáteiñeinsan wügüri lun barítaguba lan luágu?

¿Cáteiñein wügüri goúwedaditi badíjeridunbei láu?

⁷ Rúbumuti ünabu jaweí ánjeligu luágu murúsun dan,

daüguagüda bumúti láu uweíriguni lúma inébesei, ru amürü ubáfu lun luágu sun cátei le badügübei,

⁸ rúbumuti sun cátei lábugiñoun lagúmadijan.

Dan lubeíti le líchuguni Búngiu sun cátei lábugiñoun lagúmadijan gürígia, mígirunti ni cáta lun mámabei lan lábugiñe. Láu sun líra, aríja wamúti luágu mámagili lan sun cátei ñüdünti láu le lubeíbei wügüri.

⁹ Ánjeinti lídan Jesucrístu, aríja wamúti lagúnfulirun sun dimúrei le, ligía meja ában gürígia le líchugubei Búngiu ünabu jaweí ánjeligu luágu murúsun dan. Láu luweírin línsiñejabu Búngiu woun, ánjati lun loúnwen Crístu jawágu sun gürígia, áni guetóti, daügu líña láu uweíriguni luágu oúweni le lasúfurirubei.

¹⁰ Sun cátei níjein lun Búngiu, áni lídaangiñeti gíñe, áni busénti Búngiu lun gafánran jamá sun lirájüñü lídan luweírigun. Ligía lúnti lubeí buga lasúfurirun Liraü Búngiu, le Jesucrístu, queísi ában gürígia lun ligíaba lan ában asálbaragülei gumúti láu asúfuriruni.

¹¹ Ja edéregerúabaña jarúma lun Búngiu lúma Liraü le edéregerubaliña ítara, sun jagía ában meme Úguchili–Búngiu.

¹² Ligía úa lubeí nibúsigari lan Liraü Búngiu lun lagúaruniña lamúlenu jáma lítunu dan le laríñagun lun Búngiu, queísi bürüwañu lan tídan Lerérun Búngiu.

Nadímurejaba buágu joun namúlenu jáma nítunu, nerémujaba luágu buweírigun lagánagua adámurini.

¹³ Aríñagati gíñe.

Neménigiduba luágu Búngiu.

Aríñagati gíñe.

Anája, jáma isáanigu ja líchugubaña Búngiu nun.

¹⁴Ja jasáanigu ában família, ában meme jítaü jagía, ítara gíñe, wügüri meja gíñe garaüwarügüti Jesúsu, lun meja gayáraabei lan loúnwen, gayára lámuga lagünrinchaguni lubáfu Máfia le ídaangiñebei liábin ouweni joun güriía.

¹⁵Ítara líña gidá lumuti Jesucrístu janúfude güriía, já meja aganoúbaña quei idámuni lun anúfudei lueí ouweni.

¹⁶Masáriragunti Crístu queísi ánjeli lun líderaguniña ánjeligu, salíti queísi wügüri garaüwarügüti lun líderaguniña güriía líledi, ja linébaanfaangu Abrahám, ja lúnbaña jafíñerun luágu.

¹⁷Lúnti líra, gásu meja ítara lúba lan queísi libíriña, lun liábinba lan lun ábanbei lan fádiri íñutimaati, le úraguati, láu gudémejabu joun güriía, lun gíñe lachíbuni jafígoun güriía láu ledéregeragun lúngua luágu gurúwa.

¹⁸Áni queíti sáfuri lan, áni ouchagualeí Máfia, guetó gayáraati gíñe líderaguniwa lídan le wouchawagún.

Weírigutimaati Jesúsu lueí Moisés

3

¹Ítara líña lubeíti, nidújeñu derégeguatiña jóungua lun Búngiu, quei jádaangiñetün lan ja únbaña wájali lan Búngiu lun jaganoún lúma siélu, téni jumá buídu lun Crístu le loúnajabei Búngiu, le gíñe fádiri íñutimaati le lánina afíñeni le wawágubei.

² Úaraguati Jesúsu lúma Búngiu lídan sun wadágimanu le únbei lanúadirei, queísi meja gíñe úaragua lan Moisés lídan sun lesériwidun jádan lufámilian Búngiu.

³ Gadúnatimaati Jesúsu uweíriguni sügü láu Moisés ítara quei resíbitima lan le adügübei ában múna uweíriguni sügü táu múna to ladügüboun.

⁴ Sun múna adügarügü lumútu som gürígia, áni Búngiu adügübalin sun cátei le níjeinbei.

⁵ Ítara liñáti, úaraguati meja Moisés lídan lesériwidun jádan lufámilian Búngiu queísi ában esériwiduti lun Búngiu, wadágimanu lé meja ladügübei, ában liyáwa inárüni le lúnbei lasúbudiragüdüniwa lídan dan le lúnbei liábin.

⁶ Ánjeinti Crístu, úaraguati queísi isáni jádan lufámilian Búngiu, áni jádaangiñetiwa família jagía ánjava derégüdagu méme, ánjava gíñe afiñe darí lúmoun woúnwen, gúndaañu lídan eménigini le wawágubei.

Eméraaguni joun lumútuniña Búngiu

⁷ Ligía lubeíti, lúnti wagáambuni le laríñagubei Sífiri Sándu tídan Lerérun Búngiu.

Ánjein jagáamba le laríñagubei Búngiu ugúñe,

⁸ medéreratá janígi queí meja tedérerun janígi magáambaditiña ja ouchagubalin Búngiu lídan fulásu mageírawati.

⁹ Lídan bián-wein irúmu le jáubei ñi, jouchagua jamútina binádu jagübürigu lídan fulásu ligía, líña Búngiu,

láu sun aríja jamáni buri cátei le nadügübei.

¹⁰ Ligía nagáñidunbei jáma gürígia jagía,

ába naríñagun. “Súnwandan charárañu jamá títan
janígi,
májatiña jafálaruni ũma le narúfudubei joun.”

¹¹ Ligía nagáñidunbei jáma,

ába náfiñurun luágu mebélubaña lan lídoun fulásu lé
yebe aráanse náalibei jabá lun jeméraagun ñi.

¹² Nidújeñu, toúnigi jumá lueí tedérerun janígi lun
jadísedun lueí Búngiu le wínwanbei láu mafiñerun
jumá luágu.

¹³ Lubáragiñe líra, rújuma gurásu júniwagua ságü
wéyu, sun níjangua lan dan. Toúnigi jumá lueí
leyéedagunün figoú, edéreragüdounme janígi,

¹⁴ lugúndun ánjawa ítara méme derégüdagu darí
woúnwen lídan afiñeni le wawágubei lúmagiñe
furúmiñeti, gafánraanbadiwa lúma Crístu.

¹⁵ Níjangua dimúrei le, le gíñe woúnbei, wagía le
wínwanbei lídoun buri dan le.

Ánjein jagáamba le lariñagubei Búngiu guetó,
medéreratá janígi quei jagüra ja magáambadibaña
lun Búngiu.

¹⁶ ¿Cátañati agáambubalin lumálali Búngiu, lárigiñe,
ába jagáñidagüdüni láu luríban jagáburi? Sun ja
laságarubaña Moisés Ejíptogiñe.

¹⁷ ¿Cáti úma lagáñida Búngiu bián-wein irúmu?
Jáma ja afígounjabaña, ja ouwegubaña lídan fulásu
mageírawati, ába ligirúniwa jábu ñi.

¹⁸ ¿Cáti un láfiñura Búngiu luágu mebélubaña lan
lídoun fulásu lé yebe aráanse láalibei joun lun
jeméraagun ñi? Joun ja adúraagubalin le lubeíbei.

¹⁹ Ítara líña lubeíti, goúnigi jumá lun jafiñerun
meme darí lúmoun joúnwen, lugúndun ladüga
mafiñeni le jawágubei binádu wagübürigu, siñá

lubeí meja jebélurun lídoun fulásu le aráanse láalibei yebe Búngiu jabá.

4

¹ Guetó lubeíti níjeingua béna júnren woun lun gayára lan webélurun lídoun eméraaguni le aráanse láalibei Búngiu woun siélu, lúnti gounigi wamá, siñádügü liñeín lebélorun ában wádaangiñe, dánme lachülürün óra lun wounwen.

² Lugúndun apúrichijouáli gíñe ugánu luáguti asálbaruni woun queísigubeirügü joun binádu wagübürigu, mesériwinti lun ni cáta joun jagáambuni ugánu ligía lugúndun agáamba jamúti, mafiñerunga luágu.

³ Ánjeinti wagía le afíñeelibei, wagíaba ebélura lídoun eméraaguni le, le uágubei lariñaga Búngiu.

Ligía nagáñidunbei jáma,

ába náfiñurun joun luágu mebélubaña lan lídoun fulásu le aráanse náalibei yebe jabá lun jeméraagun.

Ítara líña lerérun Búngiu jawágu binádu wagübürigu. Aráanserúati fulásu lánina eméraaguni joun lúmagiñe wéyu le lagúmuchuni Búngiu ladügüni ubou,

⁴ queísi labürüdüniwa tídan Lerérun Búngiu luágu lisédün wéyu.

Ába leméraagun Búngiu lídaangiñe sun luwádigimari luágu lisédün wéyu.

⁵ Aríñawagúaya ligía tídan Lerérun tugúya ítara.

Mebélubaña lídoun fulásu le aráanse náalibei yebe jabá lun jeméraagun.

6 Láu dimúrei buri le, subúdi wamúti luágu aráanserúañu lan fulásu lánina eméraaguni jabá gürígia, ja binádu wagübürigu, ja furúmiñebaña agáambeí ugánu lánina asálbaruni, mebélutiña ladüga mafíñeni le jawágubei lun Búngiu.

7 Ligía laráanserunbei Búngiu ámu dan lun gayáraabei lan jebélurun iséri gürígia lídoun jeméraagun, lugúndun adímurejati Búngiu lídaangiñe lé meja laríñagubei Davíd sarágu dan lárigiñe, tídan Lerérun Búngiu.

Ugúñe, láu jagáambuni le laríñagubei Búngiu, medéreratá janígi lun.

8 Lun jamúga fulásu lan lé meja ñíjin lubeí lanügaña Josué Israelítagu fulásubei lánina eméraaguni le uágubei ladímureja Búngiu, madímurejaanyati jamúga Búngiu sarágu irúmu lárigiñe jebélurun Israelítagu lídoun jageíra luágu “ugúñe lan dan” lun jagáambuni Búngiu, gayára lámuga jebélurun lídoun jeméraagun.

9 Ítara líña lubeíti, níjeingua ában eméraaguni le gumúti joun lánigu Búngiu,

10 lugúndun le ebéluruti eméraagua lúma Búngiu siélu, eméraaguati lueí luwádigimari ítara quei leméraagun meja Búngiu lueí luwádigimari lárigiñe ladügüni ubou.

11 Lúnti lubeíti wafíñerun le tímatimaati luágu Jesu-crístu lun gayára lan webélurun lídoun eméraaguni siélu, faládügü liñálin ában wádaangiñe jáni já meja mafíñerunbaña jémpulu, ábame leféridirun.

12 Lugúndun mítaraantu Lerérun Búngiu queísi ában cátei le jiláalibei, lubáragiñe líra, gabáfuti lun lasáansiraguni wagáburi. Belútu tídoun

wanígi queísi ában efeín to biángua tamána, belú tugúya chülü tímoun wawáni lúma wáni espíritu. Furáangugüda tumúti sun warítangun lúma sun wayúmajan, arúfuda tugúya cátañañadiwa lan.

¹³ Úati ni ában gürígia le ladügübei Búngiu lun gayára lan larámudangun lueí laríjin Búngiu, furánguti sun cátei lun, le únbei lúmaba lan wagúsera.

Jesúsu wafádiriñebei le tímatimaati

¹⁴ Jesúsu le Liraü Búngiu, ligía wafádiriñebei le tímatimaati, le belújalibei siélun lun laráramun ligíbugiñe Búngiu abúyeija luágu wafúleisein. Ligía lunti lubeí derégüdagu méme wamá lídan ligáburi wafíñen.

¹⁵ Gayáraati gudémejabu lan Jesucrístu le wafádiriñebei woun luágu wadébilin, lugúndun ligía guánarügü súfuriti sun luwúyeri ouchwaguni quei wagía, mafígounjaanti.

¹⁶ Ligía lunti lubeí wayárafadun lun Búngiu le jínsiñejabúbei woun, láu afíñeni, lun gudémejabu lan woun, íderagua lówame láu lareíni lídan wemégeirun.

5

¹ Según wagáburi, wagía juríu, ságü ában fádiri le íñutimáabei anúadajoúati wádaangiñe lun ligíaba lan wachügüdüna ligíbugiñe Búngiu, lun gíñe líchuguni edéweejani lun Búngiu lueígiñe jóubadina gürígia, lúma adágaragüdüni luágu lifígoun lúma luágu jafígoun jíbiri gürígia.

² Quei débili lan fádiri guánarügü quei furúmieguarügü gürígia, gayáraati gudémejabu lan joun gafígountiña jáma acháragadutiña,

³ áni ladüga lidébilin guánarügü queísi furúmieguarügü gürígia, gásu gíñe ladágaragüdün luágu lifígoun guánarügü queígubeirügü luágu jafígoun jíbiri gürígia.

⁴ Siñáti ladáagun ában gürígia lúngua fádirime le íñutimaabei láu láni lúngua, Búngiu anúadirubalin, rúleí ubáraü le lun queísi meja lasúseredun lun Aarón lé meja furúmiñeti fádiri le íñutimaabei.

⁵ Ítara líña lasúseredun lúma Crístu, máma ligía íchaagubei lúngua fádirime íñutimaati láu láni lúngua, Búngiu íchugubalin ubáraü weíriguti le lun queí buga laríñaguni lun.

Niraü amürü,
rúnaali ubáraü le bun ugúñe.

⁶ Aríñagati gíñe tídan méme líburu to Lerérun Búngiu. Fádiri amürü lun sun dan, le líbe Melquisedéc.

⁷ Dán meja le laganoúnbei Crístu ya ubouágu, ayúmuraguati meja láu umálali jéreti lúma sarágu águiraü lun Búngiu le gabáfubei lun leséfuruni lídaangiñe ouweni le lúnbei lasúfurirun. Ába lagáambuni Búngiu ladüga derégeguñu líña lan Crístu lúngua lun lugúndan Búngiu.

⁸ Láu sun Liraü lan Búngiu Crístu, chülüti dan lun larúfuduni lagáambadi láu lawánduni asúfuriruni.

⁹ Nñübinti lun ábanbei lan asálbaragülei le gumúti láu lasúfurirun, lun gíñe ligíaba lan íchigei asálbaruni le magúmuchaditi joun sun ja ñüdüntiña láu le lubeíbei.

¹⁰ Ába lanügüni Búngiu Crístu quei fádiri íñutimaati líbe Melquisedéc.

Wuríbani le líchugubei lígirúniwa afñeni

¹¹ Gíbeti lúnti waríñaguni jun luágu Crístu lúma Melquisedéc, jénreenguti laríñawagún furáangu, lugúndun siñá lan gunfaráanda jumáni.

¹² Sügüjali sarágu dan lúmagiñe jasálbarun, lúnti jamúga gayáraajali lan jarúfudajani Lerérun Búngiu joun ámu, áni busén mémegidün narúfudajaniya buri cátei létima ménreengúnbei lídaangiñe Lerérun Búngiu jun. Irájüñügidün lídan jafíñen, queísi irájüñü ja gásubaña játun míligi lubáragiñe jamúga jeígin eígini le dügüdati.

¹³ Afiñetiña ja busengiñabaña larúfudajoúniwa cátei létima ménreengúnbei tídaangiñe Lerérun Búngiu joun, ítara jáña quei irájüñü ja gurágiña —úgili gunfaráanda jamáni Lerérun Búngiu buídu.

¹⁴ Ja weínamujañábaña lídan jafíñen, subúdi Lerérun Búngiu joun buídu, subúdi jameí arúfudajani le buídubei lúmoun le mabuídunbei.

6

¹ Queímoun méme lubeíti wabáruaguóun lídan wasúbudin luágu Lerérun Búngiu, ígira wamámugei arúfudajani le ménreengúnbei libügürü Crístu lun watúriajani lujúlilin-ágei. Marítagua wamá luágurügü lébu wafíñen, quei buri ligirún binádu igáburi le málati, lúma buri afíñeni luágu Búngiu,

² arúfudajani luágu badísei, líchugúniwa újabu jábulugu afíñetiña, jásaarun jiláaña lídaangiñe ouweni, lúma lagúmujoún lagúseragüdüniña Búngiu gürígia,

³ queímoun wabáruaguóun lídan wasúbudiruni lujúlilin-ágei Lerérun Búngiu, láu lubáfu wawágu.

4 Gürígia ja resíbi jamáalibei larúgounga ában weíyaasu, resíbi jameí Crístu queísi jasálbaragüle, resíbi jameí gíñe Sífiri Sándu,

5 geféentiña luágu ugúndani le jasándirubei láu jalíjanun Lerérun Búngiu, lúma lubáfu Búngiu le siélubei jawágu ya ubouágu—

6 ánjein jíchiga janágan luágun Crístu lárigiñe sun cátei líra, ába jagíribudun járigoún lídoun binádu jagáburi, siñáalime jaságürijan, siñáalime gíñe lánigu jamá Crístu. Lun jamúga jíchuguni janágan luágun Liraü Búngiu lárigiñe jafíñerun luágu, queísigubeirügü jamúga jádaraguñeinya lan luágu gurúwa, jéjerajaña gíñe láu jagíbugiñe gürígia.

7 Gürígia ja eíbugubaña buídu lúma Crístu, ítara jáña quei múa le achúurubalin júya le áburujabei luágun, ában íchugun múa ligía ában alúbajani buíti joun ja ñadágimeinbalin, ladüga binílaali lán buga Búngiu múa ligía.

8 Gürígia ja íchugubaña janágan luágun Crístu, ítara jáña quei múa le ñí lumuti lájücha jíyu lúma lagübüri jíduru, úati ju lan lun ni cáta. Láburujaba lábun líñaragun Búngiu, ábame lagudún.

Eménigini le adügübei lun derégüdagu wamá

9 Láu sun wadímurejan ítara, nidújeñu jínsiñetiña nun, afíñetiwa luágu ítara júba lan quei múa le íchugubei inádiri buíti, áni jibíjubei sun abíniruni le ñübinbei woun luágu wasálbarun.

10 Lugúndun úraguati Búngiu, áni mabúlieidun lubeí le adüga jumáalibei, lúma ínsiñejabuni le arúfuda jumáalibei lun láu jíderaguniña jidújeñu luágu afíñeni, cátei le anjünjaguabei adügei.

11 Buséntiwa lun ítara méme lan cáda ában jídaangiñe, arúfudei afiñeni le darí lúmoun jóunwen, lun gayáraabei lan jibíjini le jagúrabubei —lun jebélurun siélun.

12 Mabúseerúntiwa lun jamágualigudun lídan cátei le láni Búngiu, busénrügütiwa lun jáyeijani jagáburi já meja afiñebaña buídu buídu luágu Búngiu, awánda jameí sun asúfuriruni luágu, ába jerésibiruni le uágubei laríñaga Búngiu luágu líchugubei lan jun.

13 Dán meja le laríñagubei Búngiu lun Abrahám luágu labínirubei lan, fiñúti luágu guánarügü líri ladüga úa lan ámu weírigutimáati lueí lun láfiñurun luágu,

14 ába laríñagun. “Nabínirubadibu sarágu, níchuguba gíñe sarágu adügawaguni bun.”

15 Agúrabajati Abrahám láu gurásu, ába lerésibiruni le uágubei laríñaga Búngiu lun.

16 Dan le jáfiñurun gürígia, luágu ában le weírigutimáati jaweí jáfiñura, áni choúrujaña ligíati ában cátei láu fiñún, úaali ámu cátei lun laríñawagún.

17 Ligía lachoúrurunbalin Búngiu lerérun láu fiñún, lugúndun busén lan larúfuduni furáangu woun, wagía le lúnbei werésibiruni lalágaante Abrahám, luágu lagúnfulirubei lan lerérun luágu wasálbarun, masáansirunga ni cáta lídaangiñe.

18 Rúlaali Búngiu lerérun woun, rúleí láfiñurun luágu, bián cátei ligía, gayáraati weménigidun luágu, ladüga siñá lan leyéjan Búngiu. Áni láu cátei ligía, sun ja ñübinbaña lun Búngiu lun jasálbarun, gayáraati janügün gurásu, gayáraati jasúbudiruni le tímatimaati luágu jasálbaruba lan áni jebéluruba siélun.

19 Ágüdaja lumútu eménigini le wawáni derégüdagu, choúruñu, queísi lágüdajanun oúnguru ugúnein derégüdagu. Choúruwañu líña eménigiruni le wabíjibeí buídu buídu, ragüñu líña luágu Búngiu lídan fulásu sándutimáati siélu,

20 le ñíjin lubeí lebélera Jesúsu ában weíyaasu wawágu lun ladáruni ũma wabá. Níjein ñi guetó afádirija wawágu ligíbugiñe Búngiu queísi ában fádiri íñutimáati le líbe Melquisedéc.

7

Jesúsu fádiri líbe Melquisedéc

1 Melquisedéc le, urúei lídan meja fulásu le gíribei Sálem, lufádiriñein gíñe Búngiu le íñutimáabei. Dan le lagíribudunbei Abrahám wuríburugugiñe lárigiñe lagáñeiruni wuríbu jawágu urúeigu, ába láfuridun Melquisedéc lubároun, ába labíniruni,

2 ába líchuguni Abrahám ában lídaangiñe cáda díisi lídaangiñe le lagáñeirubei lídan wuríbu lun. Míni lan íri Melquisedéc lídan furúmiñeti cátei, “urúei richáguati” queí mejati lurúeite lubeí Sálem, áni “darángilaü” míni lan Sálem, ítara líña lubeíti “lurúeite darángilaü” Melquisedébei.

3 Ibídiñewati ca lan lagübürigubaña, ibídiñeti gíñe ca lan linébaanfaangubaña, ibídiñewati ni cáta libügürü lagüriajóun ni libügürü loúnwen, liyáwa Liraü Búngiu ligía, ában fádiri lun sun dan.

4 Aríja jumeíti luágu weírigu lán meja Melquisedéc. Abrahám guánarügü lé meja binádu wadúje, rúlumuti ában lídaangiñe cáda díisi lun lídaangiñe le lagídarubei jaweí urúeigu lídan wuríbu.

5 Según lilúrudun Moisés, fádirigu ja linébaanfaangu Leví lúnti jagúburajani ában lídaangiñe cáda díisi jámangiñe gürígia lídaangiñe sun cátei, láu sun jadújeñu jamá, linébaanfaangu Abrahám jáledi.

6 Ánjeinti Melquisedéc, láu sun máma lan linébaanfan Leví, agúburaja lumúti ában lidíisin cátei luei Abrahám, lé buga erésibirubalin dimúrei lúmagiñe Búngiu. Ítara líña labíniruni Melquisedéc Abrahám,

7 áni siñáti lasígeneruni ni ában luágu weírigutima lan le abínijabei sügü láu le abínirúabei.

8 Ya wádan, fádirigu ja erésibirubalin cáda lidíisin cátei, wügüríña gouwedaditiña, ánjeinti luágu Melquisedéc, tadímurejan Lerérun Búngiu luágu quei luágu ában le wínwangili.

9 Áni gayáraati laríñawagún luágu Leví jáu sun fádirigu ja linébaanfaangu ja agúburajabalin cáda lidíisin cátei guetó, luágu fáyei jamáni giñe lun Melquisedéc lídan óra le lafáyeirunbalin Abrahám lun,

10 lugúndun lídan ában oubaü, barü lumutiña buga Abrahám linébaanfaangu ja magüriajoungiñabaña lídan lúgubu dan le láfuridunbei Melquisedéc lubároun.

11 Jádaangiñe fádirigu ja linébaanfaangu Leví jerésibirei Israelítagu lilúrudun Moisés, áni Aarón furúmiñetibeí jafádirin. Gürígia ja afálarubalin lúrudu ligía, lun jamúga gayára lan jasálbarun le tímatimaati lueígiñe, memégeirunwali jamúga lachúlaagun ámuya fádiri, máma líbe Aarón, líbe Melquisedéc.

¹² Lugúndun dan le liábin fádiri lídaangiñe ámu adügawaguni, sáansiwati giñe lúrudu lé buga lábugiñebei lafádirija.

¹³ Wabúreme Jesucrístu, queísi fádiri lídaangiñe ámu adügawaguni queísi Melquisedéc, sáansiguati giñe lúrudu le lábugiñebei lafádirija. Tariñajare Lerérun Búngiu luágu lídaangiñeti lan ámu liraü Israél lueí Leví liábin Crístu—ában adügawaguni le úagilibei ni ában jádaangiñe afádirijati.

¹⁴ Lugúndun subúdiwati buídu luágu jádaangiñe lan linébaanfaangu Judá liábin Wabúreme Jesucrístu, áni mariñagunti Moisés ni cáta jawágu adügawaguni ja dan le ladímurejaanbei jawágu fádirigu.

¹⁵ Áni furáangutimáati le dan le liábin Jesucrístu lun lafádirijan queísi Melquisedéc,

¹⁶ máma láu ában lúrudu le aríñagubei cába lan ídaangiñe adügawaguni liábin, liábin lun fádiribei lan lugúndun gabáfu lan lun labágaridun lun sun dan.

¹⁷ Niján le laríñagubei Búngiu luágu Jesucrístu.

Ában fádiri amürü lun súnwandan,
le líbe Melquisedéc.

¹⁸ Gumúguati lubeíti binádu gumádi le lilúrudunbei Moisés, le lábugiñebei jafádirijan Levítagu, lugúndun nírein lan mégeiti luágu,

¹⁹ mabáfuti lúrudu ligía lun lasálbaruniña gürígia lídaangiñe jafígoun. Lewéñeguati, níjein ában iséri aráanseruni le buítimaati, le ídaangiñebei gayára lan wayárafadun lun Búngiu.

²⁰ Áni láu ában fiñún ladúgei Búngiu aráanseruni le lun Jesúsaba lan wafádiríñe.

21 Ja jíbiri fádirigu, máfiñurunwati dan le líchugunbei jafúlasun joun, ánjeinti luágu Jesúsu, le láubei fiñún líchugúa lufúlasun lun, laríñajare tídan Lerérun Búngiu.

Áu Búngiu le Abúremeinbei, fiñújadina bun, masáansiragun nubeí narítangun.

“Ában fádiri amürü lun súnwandan, le líbe Melquisedéc.”

22 Ligía Jesúsu lubeí achoúrurubei ában darádu buítimaati lueí le furúmiñeti.

23 Já meja jíbiri fádirigu, chülútiña agíbedagua lugúndun quei ába lán buri jóunwen, siñáti jasígirun, 24 ánjeinti Jesúsu, quei moúnwen lan, másügürünbei lifísiute queísi fádiri lúmoun ámu.

25 Ligía gayára lubeí lasálbaruniña ja ayárafadubaña lun Búngiu lídaangiñe le tímatimaati lun súnwandan, lugúndun gabágariti súnwandan lun layúmuragun lun Búngiu jawágu.

26 Jesúsu lubeíti fádiribeí íñutimáati le wabúseerúbei. Jarúma ligía, úati wuríbani lídan, ni figoú, máma ligía ában jáma gafígountiña, iñurúa ligía íñutima lueí sun cátei siélu lun lañúurun lúma Búngiu.

27 Mítaraanti quei jíbiri fádirigu íñutimaatiña ja gásubei jáfarun anímaalu lun jadágaragüdüniña quei sacrificísiu ságü wéyu, furúmiñe luágu jafígoun guánarügü, lárigiñe luágu jafígoun jíbiri gürígia. Lubáragiñe líra, adüga lumúti Jesúsu sacrificísiu ábanrügü weíyaasu dan le líchaagunbei lúngua lun loúnwen luágu jafígoun gürígia.

28 Wügüríña ja débilibañe, jagía líchugubaña lilúrudun Moisés queísi fádirigu, ánjeinti lárigiñe

lidáani lúruudu, ába láfiñurun Búngiu luágu Liraü lun ladügüni fádirime, le buídubei adügün le gumúti lun súnwandan.

Jesúsu búyei lun ában iséri darádu

8

¹ Le buítimaabei lídaangiñe sun le waríñagubei, luágu ítara líña lan wafádirin le íñutimaabei, áni ñurújali lueígiñe loúnwenren Búngiu siélu,

² áni lesériwiduña queísi fádiri lídan fulásu le sándutimáabei le ladügübei Wabúreme Búngiu yágüta siélu, máma fulásu le sándutimáabei le jadügübei gürígia ya ubouágu.

³ Sun fádiri íñutimaati líchugúniwa lun líchugun edéweejani lúma adágaragüdüni lun Búngiu, ligía gásu lubei gíñe níjein lan som cátei lúnti ladágaragüdüni Jesucrístu lun Búngiu.

⁴ Lun jamúga yáñein lan Jesucrístu ubouágu, mámañein jamúga fádiri, lugúndun añájeingua fádirigu adágaragüdütiña le uágubei laríñaga lilúrudun Moisés.

⁵ Fádirigu ja, jadügüni jawádigimari láu buri cátei le liyáwarügüti lé buri siélubei. Subúdi wamúti luágu iyáwaü lan, lugúndun le lubábei ladügünun Moisés lúban Búngiu, ába laríñagun Búngiu lun. “Adügabeítia sun cátei queísi iyáwaü to narúfuduboun bun luágu wübü.”

⁶ Weíriguti lafádirijan Jesucrístu sügü láu jafádirijan fádirigu ubouágu, queísigubeirügü buítima lan darádu le uágubei labúyeija lúma Búngiu luágu jáni gürígia fuleísei ubouágu, áni buítimaati cátei le líchugubei iséri darádu ligía.

7 Lugúndun lun jamúga meja buídu lan furúmiñeti darádu le gumúti, le ladügübei Búngiu jáma binádu wagübürigu lídaangiñe Moisés, memégeirúnwati jamúga ábanya libíaman darádu.

8 Magúndaatí buga Búngiu laú furúmiñeti darádu ladüga mabáfu jamá binádu wagübürigu lun jagúnfulirun lúma darádu ligía. Ába laríñagun tídan Lerérun.

Laríñajare Jabúreme Búngiu. Lachülürüba wéyu lun nadügün iséri darádu jáma buri linásiñun Judá lúma Israél.

9 Mítaraanbei quei darádu le nadügübei jáma binádu jagübürigu

le wéyu le nárügüdünbalin jájabu lun naságaruniña Ejíptogiñe,

magúnfulirun jamúti meja nidáradun ligía,

ligíati nígirunbáliña jóungua, líña laríñagun Búngiu.

10 Niján darádu le lúnbei nadügüni jáma linásiñun Israél lárigiñeme buri wéyu ligía, líña laríñagun Jabúreme.

Níchugubei nugúmadin lídoun jarítangun, ábame nabürüjani tídan janígi.

Áubati Jabúngiute, jagíame nánigu.

11 Memégeirúnwabei lun larúfudajoúniwa nuágu, maríñagunbei wügüri ni lun lidúje ni lun libíri lun jasúbudiruni Búngiu le Jabúremebei,

lugúndun jasúbudirubadína súnqubei,

lúmagiñe le ñúraütimaabei darí lúmoun le weíritimaabei jádaangiñe.

12 Ferúduna nubei wuríbani le jadügübei, nabúlieidubei jafígoun lun sun dan.

¹³ Adímurejaali ligía Búngiu luágu ában iséri darádu, rúlaalírügü líña le furúmiñeti quei binádu, áni cátei le binádujalibei, mayúsurunwadügüyaali.

9

Lúban Búngiu to uboúaguna túma Lúban Búngiu to siéluna

¹ Lídán meja le furúmiñeti darádu le ladügübei Búngiu jáma binádu wagübürigu, rúlumuti meja gumádi joun ída lúba lan jájuduragun lun, ñíñoun gíñe ában múna to sánduboun ya uboúagu to lúbanboun Búngiu.

² Ítara líña ligáburi taráanserún múna tugúya. Múnada, ñíñein bián rúmu, lídan furúmiñeti rúmu le gíribei Fulásu Sándu, ñíñein lébu sanúdelu lúma dábula le ñí tubei fein to biníwaboun.

³ Níñoun ában bélu labádinagua bián rúmu ligía, Fulásu le Sándutimáabei líribei libíaman rúmu.

⁴ Lídán rúmu ligía, ñíñein ában latárü gólu lun lágudajoún cupáli ñi, túma bágüsi to lánina darádu, gólu sun touba. Turágeirugu bágüsi tugúya, ñíñein ában ágeidinaü gólu le gádaanbalin eígini le gíribei maná, ñíñein gíñe luwénwen Aarón le ájüchagubei, lúma dübü le uágubei labürüjoúa díisi gumádi le líchugubei Búngiu lun Moisés.

⁵ Tougíñe bágüsi tugúya, ñíñoun jayáwa querubínes, ja queísigubeirügübaña ánjeligu, arúfuda jamúti querubínes jagía luágu ñíñein lan Búngiu lídan fulásu ligía. Darúguatiña táu bágüsi tugúya, le ñí lubei ferúdunawa lan figoú, láu jarúna. Mabúseerúntiwa wadímurejan sarágu luágu buri cátei le guetó.

⁶ Aráanseñu líña buri cátei ítara, belútiña fádirigu lídoun Fulásu le Sándubei ságü wéyu lun jafádirijan.

⁷ Ánjeinti lídoun Fulásu le Sándutimáabei, fádiri rügüñein íñutimáati ebélura ñíjin ában weíyaasu lídan irúmu, áni dan le lebélorun, gásu lanügün játa anímaalu lun ladágaragüdün luágu lifígoun guánarügÜ lúma luágu jafígoun gürígia.

⁸ Láu cátei le, larúfudajaña Sífiri Sándu woun luágu sun lan seríwigili lan Fulásu le Sándubei lúma buri sun igáburi le adügübei ñi, madárarúngili üma lídoun Fulásu Sándutimáati.

⁹ Sun igáburi lé meja adügüwabei lábugiñe binádu lidáradun Búngiu, liyáwa iséri lidáradun Búngiu wáma le seríwigilibeí lídan dan le. Cátei lé buri meja íchugübei lun Búngiu, lúma cátei le adágarawagüdüwabei lun lábugiñe binádu darádu, siñáti meja larúmadagüdünun jawáni ja agúnfulirubaña lúma Búngiu ítara.

¹⁰ Lúrudu buri lánina binádu darádu luágu jagúnfulirun lúma Búngiu, luáguti eígini le lúnbei jeígin gürígia, uníñein le lúnbei játuni, lúma buri igáburi lánina arúmaduni, mabuíduragüdün lumútu buri cátei líra uwáni, lúntirügü lesériwidun darí lasáansiruni Búngiu sun cátei láu liábin Crístu.

¹¹ Láu liábin Crístu, guetó ligía fádiri íñutimáabei luágu iséri darádu le íchugubei ubuíduni woun sügü láu le binádubei. Lúban Búngiu le ñí lubei lafádirija, buítimaatu sügü táu tó meja ubouaguboun. úati mégeiti tuágu, ladüga máma jadüga gürígia múna to siéluboun, to uáguboun nadímureja.

¹² Belújali Crístu lídoun Fulásu Sándutimáati siélu le ñí lubei Búngiu, máma lun ladágaragüdün játa

gábara jáma bágasu ñübürigiña luágu jafígoun gürígia, dagágüda lumúti líta guánarügü. Láu ábanrügü lebélorun, ligía ibíjaali asálbaruni magúmuchaditi woun.

13 Inárüni luágu lábugiñe lan binádu darádu, gabáfuti meja játa bágasu jáma gábara, lúma jabáligin bágasu ñübürigiña, lé buri áturawagúbei jawágun ja marúmanbaña, lun ledéregeruniña lúma lun larúmadagüdüniña bougudigiñe jabíti ligíbugiñe Búngiu.

14 Áni ánjein ítara líña lubeí, ¡gúbumégia gabáfutima lan líta Crístu! Lídaangiñe Sífiri Sándu le magúmuchadibei, rúguati Crístu lúngua lun Búngiu quei ában adágaragüdüni luágu wafígoun le úati dáseiti luágu, áni jarúmagüda lumútu líta wawáni, gidá lumútiwa lídaangiñe lidíjeri arítaguni luágu wagúnfulirun lúma binádu darádu, adüga lumútiwa lun wabúseerun wesériwidun lun Búngiu le wínwanbei.

15 Ligía Jesucrístu lubeí búyeibei lun ában iséri darádu le adüga láalibei Búngiu wáma. Louñwenbei Crístu lun ferúdunawa lan figou le adügübei lábugiñe binádu darádu, lun giñe ja lan únbaña wájali lan Búngiu lun lánigu jamá, gayára lámuga jerésibiruni labínirun Búngiu le lariñagubei luágu líchugubei lan queísi alágan.

16 Lugúndun dan le líchugun ában gürígia lújabu árigi tuágu ában gárada luágu alágan, mabáfutu gárada tugúya darí lun lasúbudirúniwa luágu jiláali lan gürígia ligía.

17 Mebégitu gárada tugúya dan le wínwangili gürígia ligía, darí dan le jiláali.

18 Ligía gíñe láu lubeí léserun jítaü ladügüwa furúmiñeti lidáradun Búngiu jáma lumútuniña.

19 Subúdigüda lumúti Moisés sun lugúmadina lúruđu joun sun gürígia, lárigiñe, ába lanügün gamísa funátu lúma lilímun isópo, ába ladüdüragüdüni lídan dúna lúma játa bágasu ñübürigiña jáma gábara, ába labájichagunun lilíburuna lúruđu jáma gíñe sun gürígia.

20 Ábati laríñagun joun. “Niján jítaü le achoúrurubalin lidáradun Búngiu júma.”

21 Bajígua lumútu gíñe Moisés Lúban Búngiu lúma sún buri cátei le ayúsurubei lídan jájuduragun lun.

22 Según lúruđu ligía, jarúmagüdüwati sun líbe-ágei cátei láu jítaü, áni úati ferúduñawa lan figoú ánjein úa láwiurun jítaü.

Lachíbuni loúnwen Crístu wafígoun

23 Busénwati lubeí mejati ladágaragüdüniwa játa anímaalu lun larúmadawagüdüñ buri cátei le, sun líra, iyáwaü rügüñein lun cátei le inárüniti le siélubei, le ñí tubei Lúban Búngiu tímatimaatu, áni busénwati ladágaragüdüniwa jítaü le buídutimaati sügü láu játa anímaalu luágu cátei lánina siélu.

24 Mebéluți Crístu tídoun Lúban Búngiu tugúra to jadüga wügüriña ya uboúagu, to meja tiyáwarügüboun Lúban Búngiu to tímatimaatu siélu, siéluñ méme lebélu, le ñí lubei larúfudagua lúngua guetó ligíbugiñe Búngiu lun lafádirijan luágu wafúleisein.

25 Belúti fádiri iñutimaati le juríu lídoun Fulásu Sándutimaati ában weíyaasu lídan irúmu lun ladágaragüdüñ jítaü le máma líta, ánjeinti Crístu,

míchaagunti lúngua quei adágaragüdüni sarágu weíyaasu lun lachíbuni figoú.

²⁶ Lun jamúga ítara líña lan, gásu jamúga loúnwen sarágu weíyaasu lúmagiñe ladügün uboú. Masúseredunti ítara, lubáragiñe líra, dan le lagúnfuliruña lán buri dan, chülüguaali Crístu ábanrügü weíyaasu, íchaagueina lúngua lun lagídaruni figoú.

²⁷ Ítara quei sun lan gürígia lúnti lan jóunwen ábanrügü weíyaasu, lárigiñeme ábame jagúserawagüdün,

²⁸ Ítara líña giñe líchaagun Crístu lúngua ábanrügü weíyaasu lun lagídaruni jafígoun gürígia. Lachülürüba wéyu lun lagíribudun Crístu uboúagun, mámaalime lun lagídaruni figoú liábin, liábinba lun lanügüniña sun ja agúrabubalin liábin siélnun lun jabíjini sun cátei lánina jasálbarun.

10

¹ Lilúrudun Moisés liyáwa rügüñein méja buri cátei buíti lé meja lúnbei lanügüni Crístu joun gürígia, le lásiñerubei lúrudu íchiga joun. Ja lubeíti ayárafadubaña lun Búngiu lídaangiñe játa anímaalun le adágaragüdüwabei lun Búngiu según lilúrudun Moisés, lé buri adágaragüdüwabei ságü irúmu, siñáti meja jadáriruni jabuídurun le gumúti ítara.

² Lun jamúga gayára lan labuíduragüdüniña lúrudu le gumúti ligíbugiñe Búngiu, ába jamúga madügünjali lan adágaragüdüni buri le, lugúndun ja adügübalin, láu jamúga jarúmadun ában weíyaasu lídaangiñe jafígoun lun súnwandan,

masándiragunjaña jamúga jóungua láu dúru luágu figóu.

³ Seríwiti adágaragüdüni buri le lun larítaguagüdüniña luágun jafígoun ságü irúmu,

⁴ quei siñá lubei lagídaruni játa bágasu lúma játa gábara figóu.

⁵ Ligía laríñagunbei Crístu lun Búngiu dan le lebélorunbei uboúagun.

Mabúseerúntibu adágaragüdüni ni anímaalu íchugúti bun,

aráanserügütibu ában úgubu nun lun nedéregeruni bun.

⁶ Magúndaantibu láu buri jagudún anímaalu luágu latárü bun,

ní buri láu adágaragüdüni lun ladáuragun figóu.

⁷ Ábati naríñagun. “Ñübinjadina uboúagun lun nadügüni bugúndan, Nubúngiute,

ítara queísi бүрүwаñu líña lan nuágu tídan Berérun.”

⁸ Furúmiñe, laríñaga luágu mabúseerun lan Búngiu, magúndan ligía, láu adágaragüdüni, ni jáu anímaalu íchugúti lun, ni anímaalu gudáwati luágu latárü, ni adágaragüdüni lun ladáuruni figóu, láu sun lán buri cátei le uágubei laríñaga Búngiu lídaangiñe Moisés joun gürígia lun jadügüni.

⁹ Laríñaga Crístu lárigiñe. “Ñübinjadina lun nadügüni bugúndan, Búngiu.” Laníchigu líra, ñübinjali Crístu uboúagun lun lagúmochaguagüdüni igáburi le ladágaragüdüniwa anímaalu, lun líchaagun lúngua lewéñegua.

¹⁰ Ligía lugúndanbei Búngiu, lun larúmadagüdüniwa ligíbugiñe láu loúnwen Jesucrístu ában weíyaasu lun sun dan luágu wafígoun.

11 Sun fádirigu juríu, ságü wéyu jadügüni buri ában méme adágaragüdüni, láu sun siñá lan lagídaruni adágaragüdüni ligía figoú.

12 Ánjeinti Jesucrístu, ában rügüñein weíyaasu líchaagun lúngua luágu figoú lun sun dan, ábati lagíribudun siélun, ába lañúurun lueígiñe loúnwenren Búngiu.

13 Níjein ñi guetó agúrabaja líchuguniña Búngiu láganiñu lábugiñoun lubáfu.

14 Láu loúnwen ábanrügü weíyaasu, ába labuíduragüdüniña lánigu Búngiu, le gumúti, lun sun dan.

15 Choúru lumúti giñe Sífiri Sándu cátei méme ligía woun, lugúndun laríñaga le laríñagunbei Búngiu.

16 Darádu le lúnbei nadügüni jáma lárigiñeme buri wéyu ligía, ítara lúba, líña laríñagun Búngiu. Níchugubei nugúmadin tídoun janígi, ábame nabürüdüni jarítangunrugu.

17 Lárigiñe laríñaga.

Marítagundügüyaadináme luágu jafígoun ni luágu wuríbati buri le jadügübei.

18 Dan lubeíti le ferúdunawaali figoú lun sun dan, memégeirunwali ámu adágaragüdüni luágu figoú.

Lúnti wayárafadun lun Búngiu

19-20 Ligía lubeíti nidújeñu, láu loúnwen Crístu luágu wafígoun, gayáraajali wayábin ligíbugiñe Búngiu manúfudeiga. Úaaru bélu lun teréderuníwa lueí webélurun lídoun Fulásu le Sándutimáabei, le ñí lubei Búngiu, gidá lumutu Crístu bélu tugúya láu loúnwen. Junrénti ában iséri ũma woun lúmoun Búngiu, ában ũma le anügübalíwa lídoun ibágari magúmuchaditi.

21 Jesúsu wafádiriñebei íñutimaati tídan Lúban Búngiu siélu,

22 ligía lúnti lubeí wayárafadun lun Búngiu láu tarúma wanígi, lúma láu sun wafíñen derégüdagu luágu. Jarúmagüda láaru wanígi lun masándiragun wamá woúngua láu dúru luágu figoú lárigiñe lachibúniwa, badíseijadiwa láu dúna jarúmati.

23 Ítara méme wamá derégüdagu lídan wafíñen, masáansiragúnga, lugúndun gayára lan weménigidun luágu Búngiu lun lagúnfuliruni lerérun lun líchuguni ibágari magúmuchaditi woun.

24 Lúnti gíñe wáfaagun wíderaguniña wíbirigu lun jínsiñejabu jamá, lúma lun jadügüni le buídubei.

25 Moún lumuti wafálaruni jémpulu jáni ja jéchubaña lun mídin jamá lídan wadámuridagun, wagía afiñetiña, le lúnbei wadügüni, lun wíchugun gurásu joun wíbirigu, guetótima láu aríja wamáni luágu yaráfaali lan luwéyuri Wabúreme Jesucrístu lun lagíribudun uboúagun.

26 Lugúndun ánjawa afígounja láu wíchuguni wanágan luágu Crístu lárigiñe wasúbudiruni luágu ligía rügüñein lan agídarei figoú, úaali ámu luwúyeri lun wasálbarun lídaangiñe wafígoun.

27 Ában rügáali cátei lun wagúrabajani, lun lagúseragüdúniwa Búngiu láu ában lanárime igáñi, ábame wagúnrichawagún jáu sun jíbiri láganiñu Búngiu lídan wátu geméti.

28 Dan le ladúraaguni ában gürígia lilúrudun Moisés, áni añájein bíama o úrúwa geféentiña luágu, ába laríñagun lilúrudun Moisés luágu lúnti lan loúnwen gürígia ligía, magúdemejabuti lúrudu lun.

29 Weírítimaati sáfuri le jadúnabei ja

mebéresenbaña láu Liraü Búngiu, mebéresen jagía láu líta, anába jameí Sífiri Sándu le jínsiñejabubei joun. Líta Jesucrístu, ligía achoúrurubalin lidáradun Búngiu wáma, le adügübaliwa jarúma ligíbugiñe.

³⁰ Subúdi wamúti ligáburi Wabúreme Búngiu le aríñagubei. “Áu le lúnbei labeíchaguniña gürígia, áu le lúnbei lafáyeigüdüniña luágu jafígoun.” Aríñagati giñe. “Nagúseragüdübaña numútuniña.”

³¹ ¡Fugiábu gürígia le uágunti láburuja ligáñi Búngiu le wínwanbei lun sun dan!

³² Jarítagua jumá luágu buri wéyu le sügüjalibei dán meja le jerésibirubalin larúgounga luágu Jesucrístu. Weíriti meja jasúfurirun lídoun meja dan ligía, áni awánda jumúti sun cátei láu gurásu.

³³ Añájein jídaangiñe, anabúatiña, ouserúa jagía wuríba ligíbugiñe guríriguaü ladüga jeíbugun lúma Crístu, jíbiri, súfuritiña ladüga gamádagua jamá jáma ja wuríbabaña ouserúniwa.

³⁴ Gudémejabutün meja joun ja furísunrugubaña, ásta láu ugúndani ígiraguagüdatün júngua lun lagídarún le júmabei jueí, subúdiñu jumeín luágu níjein lan cátei júma siélu le buítimaati, le siñábei lagídarún jueí.

³⁵ Guetóti, meféridira jumeín lubeíti jeménigi luágu Búngiu, lugúndun jerésibiruba lan ában oúnwenbun afáyeiragülei siélu.

³⁶ Gagúraasun jumá, lun lárigiñeme lan jawánduni asúfuriruni queísi labúseerun Búngiu, gayára lámuga jerésibiruni le lúnbei líchuguni Búngiu jun, siélu.

³⁷ Tariñajare Lerérun Búngiu luágu lagíribudun Crístu ubouágun.

Málüjali ánjein ñübin le lúnbei liábin,

madárasarunbei sarágu dan.

³⁸ Le nerésibirubei queísi richáguati nigíbugiñe, labágariduba láu lafiñerun nuágu, líña lariñagun Búngiu.

Ánjein leféridira lafiñen, magúndaanbadina lúma.

³⁹ Wagía, mítaraanbádiwa queí güriquia ja eféridirubalin jafiñen luágu Búngiu, ába jeféridirun, wasígiruba láu sun wafiñen luágu daríme wounwen, belú támuga wawáni siélun.

Luáguti afiñeni

11

¹ ¿Cáteigi afiñenibei? Afiñeni, achoúrurúni le gumúti luágu wabíjibei lan le wagúrabubei, lúma wachoúruruni le gumúti luágu nírein lán buri cátei láu sun maríjin wamáni.

² Niján luwúyeribei meja jafiñen jádaangiñe binádu wagübürigu luágu Búngiu, ába lagúndaarun jáma.

³ Láu wafiñen, wasúbudirei luágu Búngiu lan adügübalin ubouú láurügü lerérun, le lubeíti ubouú le waríjubei guetó, máma lídaangiñe cátei lé meja arijúabei ladügüwa.

⁴ Láu lafiñen Abél, dagágüda lumúti le labúseerúbei Búngiu sügü láu le ladágaragüdübei Caín, ligía lerésibirunbalin Búngiu queísi richáguati, ába lerésibiruni ladágaragüdün lun. Láu sun lubeíti jilá lan Abél, nijángua luwúyeri lafiñen queísi jémpulu woun.

⁵ Láu lafiñen Enóc, lanügüwa siélun mouñwenga, áni madárirúnwati lúgubu lugúndun barü lani meja Búngiu. Áni tariñajare Lerérun Búngiu luágu, luágu

lubáragiñebei lán meja lanügün Enóc, gúndan lan Búngiu láu ya ubouágu.

⁶ Ánjeinti wagía, siñáti gúndan lan Búngiu wáu ánjein mafíñen wabeí luágu, lugúndun lun wayárafadun lun, gásu wafíñerun luágu níjein lan áni líchuguba jafáyeiruája ja áluajabalin.

⁷ Láu lafíñen Noé, dan le lawísarunbalin Búngiu luágu ladágaruba lan ában oúnwenbun gúnran, láu sun maríjiñajagili lan gúnran, ába ladügüni le lubeíbei Búngiu, ába ládaragun ában oúnwenbun ugúnein lun lasálbarun jáu lufámilian. Arúfuda lumúti lafíñen Noé oúnwenbun mafíñeni le jawágubei jíbiri gürígia ubouágu. Ába lanügüni Búngiu Noé queísi ában wügüri richáguati lúma, luágu lafíñen.

⁸ Láu lafíñen Abrahám, dan le lagúarunbei Búngiu lun lun lígiruni lageíra lun lídin lídoun ámu fulásu le lúnbei láni lan, ába ladügüni le lubeíbei Búngiu, ába láfuridun lageíragiñe, ibídiñounga lun jalíñounbei lan.

⁹ Ába laganoún lídan iséri fulásu ligía, láu sun teréncha lan ñi, ladüga lafíñen luágu lerérun Búngiu lun luágu líchugubei lan fulásu ligía lun. Laganoúa tídan múna adügütu láu jára anímaalu, ligía méme giñe jadügübei Isáac, le liraü, lúma Jacób, le libári, ladüga jalágaante lan fulásu ligía lúmagiñe Búngiu.

¹⁰ Adüga lumúti Abrahám sun líra ladüga agúrabaja lan lebélorun lídoun lubuídun ubúругu siélu le ladügübei Búngiu, le adúrarubei lun sun dan.

¹¹ Láu giñe tafíñen Sára, láu sun meja weíyaaru tan lun tagáraüdü, resíbi tumúti ubáfu lúmagiñe Búngiu lun tagáraüdü, garaütu ában irájü ladüga

tafiñerun luágu lagúnfulirubei lan Búngiu le lariñagubei.

12 Láu sun lubeíti weíyaali lan Abrahám lun garaü lan, ñübinti lun ganébaanfaangubei lan sarágu, quei warúguma ja siélubaña, quei giñe lágu buri ságoun le lárubei béya le siñábei labájüdün.

13 Jiláguatiña Abrahám jáma lirájüñü láu jafiñen luágu Búngiu, merésibirunga jameí sun le uágubei lariñaga Búngiu luágu líchugubei lan joun, subúdi jamúti luágu lídaanme lan dan le lúnbei liábin, lagúnfuliruba lan Búngiu láu lerérun, ába jagúndaaragun luágu. Subúdi jamúti luágu máma lan jageíra ubou le, jayábin rügüña ebéluja queisi teréncha ya.

14 Gürígia ja arítagubaña ítara, arúfuda jamúti luágu jáluaja mémeña lan ában ageíraü lun jageírame.

15 Lun jamúga fulásu lan le ñígiñe lubeí jáfurida ageíraübei le jáluajabei, gayáraayati jamúga jagíribudun járiغوún ñíjin.

16 Ában buga ageíraü buítimaati jabúseerúbei, ageíraü le siélubei. Ladúga níjein lan jarítagun luágu cátei le lánina siélu, ligía úa lubeí nibúsigari lan Búngiu lun Jabúngiutebei lan, ába laráanserun ában fulásu joun siélu.

17 Dán meja le louchagunbalin Búngiu Abrahám láu lariñagun lun lun láfaruni liraü le Isáac jilágubei lun ladágaragüdüni lun, afiñe mémeti luágu Búngiu, rúguatí yebe lúngua lun ledéregeruni liraü le ábanrügüti,

18 láu sun aríñagaali lán buga Búngiu lun luágu sarágubaña lan linébaanfaangu lídaangiñe Isáac.

19 Subúdirügü liñáali Abrahám luágu gabáfu lan Búngiu ásta lun lásaaragüdüni Isáac lídaangiñe ouweni, áni ítagaraüyebe ladügüni Búngiu láu líchuguni Isáac lárigoún lun Abrahám lubáragiñe yebe láfaruni.

20 Afíñeti Isáac luágu ladügübei lán Búngiu le laríñagubei, ába laríñagun joun lirájüñü ja Jacób lúma Esaú luágu labínirubaña lan Búngiu lídan dan le lúnbei liábin.

21 Láu lafiñen Jacób, dán meja le louwe lan, biní lumuti cáda ában jádaangiñe lirájüñü José, ába ladímurejan luágu luweírigun Búngiu, ragüñü luágu lígiri lubádon.

22 Láu lafiñen José, lubáragiñe louñwen, aríñagati luágu jáfuriduba lan Israelítagu Ejíptogiñe, aríñaga ligía lun janügüni lábu jáma dánme le jígiruni fulásu ligía.

23 Láu jafiñen lagübürigu Moisés, dan le lagüriajouñbei, ába jarámuduni luágu ürüwa játi, ladüga jaríjin luágu buídumeraü lan, janúfudetiña lueí lúrudu le líchugubei urúei lun jañáradawagüdüniwa wügüriña irájüñü.

24 Láu lafiñen Moisés, dan le wügürijali, májati lun lanügüniwa queísi tiraü liraü lurúeite Ejípto,

25 jímein lumúti lasúfurirun jáma lánigu Búngiu lubáragiñe laganouñ buídu tídan lúban urúei, to lánina figou. Subúdi lumúti luágu madúra lan luwúyeri ugúndani ligía sarágu dan.

26 Rísitimaati lasándiragun lúngua láu lasúfurirun ünabuni luegiñe Crístu le lúnbei liábin, sügü láu laganouñ lídan sun lirísin Ejípto, lugúndun luágu afáyeirujajú le lúnbei líchuguni Búngiu lun, líchigei

larítagun.

27 Láu lafiñen Moisés luágu Búngiu, ába lígiruni Ejipto, manúfudeiga luei ligáñi urúei, reideiti derégüdagu lídan larítagun camá jamuga aríagu líña lun Búngiu le marijínbei.

28 Láu lafiñen Moisés ladügei fédu le gíribei páscua, ába loúnajan abájichaguei tubéneri jában Israelítagu láu jítaü lun dánme lan le lásügürün ánjeli le lánina ouweni, máfarun lámuga ni ában jaraü Israelítagu le íbugañaü.

29 Ladüga jafiñen Israelítagu luágu Búngiu, ába ladügün Búngiu üma joun lídaangiñe dúna le gíribei Barána Funáti, lun gayára lan jásügürün eíbugeina camá jamuga múa le mábeiti. Dánti le jabúseerúnbei Ejiptona lun gíñe jásügürün quei jagía, ába ladáuragun dúna jáu, ába jañaradagun.

30 Láu jafiñen Israelítagu luágu Búngiu, ába jamácharun geyégua láu lubárierun ubúругu Jericó ságü bináafin luágu sédü wéyu, ába leíguadun louba lubárierun ubúругu ligía.

31 Afíñetu Raháb, tó meja jóru, luágu Búngiu, ába tarámuduniña Israelítagu aríaajatiña túbiñe. Ladüga cátei le, máfarúnwatu lídan le jáfarawagún magáambaditiña lun Búngiu lídan fulásu ligía.

32 ¿Cába ámu cátei nariñaga? Louguabei dan nun lun nabürüjan luágu Gedeón, Bárac, Sansón, Jefeé, David, Samuél luma jawágu profétagu.

33 Láu jafiñen, siríguatiña buri fulásu, agúmadija jagía buídu, íderagua lumútiña Búngiu queisi lariñaguni joun. Darú lumuti Búngiu jayúma liñún jaweí,

34 ñegútiña wátu geméti janárimeti, séfutiña luei jáfarawagún jilágubei táu efeín. Ába jeredun ja mérebaña, ñübintiña lun gabáfubaña lan wuríburugu, ába jásiiragúniña jáganiñu.

35 Ñiñanu wuriña ásaaragüdüwatiña jadújeñu lídaangiñe ouweni joun.

Añájein giñe jíbiri, jiláguatiña lídan luweírín asúfuriruni ladüga jamájan jíchuguni janágan luágun Búngiu lun jamúga gayáraabei lan jígirawagüdüniwa. Jímein jamúti jáfarawagún jilágubei luágu líri Búngiu lun gayáraabei lan jásiigürün lídaangiñe ouweni lídoun ában íbágarí le buídutimaati siélu.

36 Jíbiri, áfagatiña léjerajóun jáu, abeichúni, agürawagúni láu güringüri, lúma adaürüni furísunrugu.

37 Áfarawagúatiña láu dübü, asíarajóuatiña jamídan jamagua, ouchwagúatiña lun jígiruni Búngiu, áfarawagúatiña táu efeín, anúrajatiña jábiñegiñe, ába jeréderun eíbugañajádügü, darúgu jóugua láurügü jára mudún lúma jára gábara, fugiábugu, láu idíjeri, ouserúa wuríba.

38 Gürígia buri jagía ja ní lubei ubouú madüna lumútiña, eíbugañajádügü jáña buga lídan buri fulásu mageírawati, áraabu, lídan buri lilúlun dübü weínamuti lúma lídan buri júyu le múaruguti.

39 Sun jagía, láu sun buídu lan affiñeni le jawágubei ligíbugiñe Búngiu, merésibirun jamúti lé buga uágubei laríñaga Búngiu luágu líchugubei lan joun lumútuniña, ladüga machülü lan Wasálbaragüle ubouágun lídan jadáni,

40 labúserun Búngiu lun lídaanrügüba lan ában

wáma jayábin lun jerésibiruni abíniruni le líchugubei Crístu joun lánigu.

12

Rúwamei waríjin luágun Jesúsu

¹ Ítara líña meja jagáburidun sun jíbe gürígia jagía lídan dan le sùgùjalibei, láu jafíñen luágu Búngiu. Ában jémpulu jagía woun lun ítara méme lan wagáburi. Ibágari le, queísigubeirügü ában eíbaaguni, gidáwamei sun le erédejabaliwa wawáriua, lúma figou le agüragubaliwa, adüga wameí eíbaaguni le wabáragiñebey láu gurásu, láu sun wafíñen luágu Jesucrístu.

² Rúwamei waríjin luágun Jesúsu, le ídaangiñebey liábin wafíñen, le giñe abuíduragüdübalin wafíñen le gumúti. Súfuriti Jesúsu luágu gurúwa, mebéresenga ligía láu nibúsigarídüna lan luwúyeri ouweni ligía, lugúndun subúdi lání luágu lásun lánme lasúfurirun, lagúndaaruba lan, ába lañúurun lueígiñe loúnwenren Búngiu.

³ Lídan le jóuchawagúniwa, samína jumá lubeíti luágu lání Jesúsu jémpulu, luágu lawánduni sarágu súfuri jámagiñe gafígountiña, ligía mabúchadalá lubeí juágu, máburujan ligíame jarüna.

⁴ Machülügídün lúmoun ouweni lídan jageíndagun lúma figou queí ligía.

⁵ ¿Bulíey jumásan dimúrey le líchugubei Búngiu jun queísi lirájüñü? Láriñajare tídan Lerérun.

Niraü, míchigabá mabájüdüni luágu abeichúni le líchugubei Babúreme Búngiu buágu lídan le wuríba lan bigáburi, máburujan ligíame barüna dan le ladeínjan bun.

6 Lugúndun arúfudajati Búngiu joun ja jínsiñebaña lun,

beílumutiña giñe ja lerésibirubaña queísi lirájüñü.

7 Áfaga jumeí abeichúni lúmagiñe Búngiu, lugúndun louuseruñadün queísi lirájüñü. ¿Níjein funági isáani mabeíchun lumúti lúguchi?

8 Ánjaün mabeíchun lan Búngiu, queísi labeíchuniña sun lisáanigu, mámarügü jíña lisáanigu ja tímatimaatiña, bástadi jugúya.

9 Dán meja le ñübürigidiwa, beíjamutiwa meja wagübürigu, áni inébetiña meja woun. Lúntimaati wagáambuni Wáguchi le siélubei, lun gabágaribadiwa lan.

10 Jabeíchuniwa meja wagübürigu ya ubouágu lúnrügü murúsun ibágari le, lun jagüriajaniwa buídu según jabáfu, ánjeinti Búngiu, lun waságarun buíti lídaangiñe labeichúniwa, labeíchawa lun ladügüniwa lun buídu wamá ítara quei buídu lan.

11 Inárüni luágu úa lan abeichúni áuti wagúndaara lídan le werésibiruni, gárirügüti woun, ánjeinti ja afúrendeirubaña lídaangiñe abeichúni, ibíjatiña ában ibágari lánina ísuruni lúma darángilaü lídaangiñe abeichúni ligía, lárigiñe.

Mamájara wamá lun Búngiu

12 Rújuma lubeíti iséri érei lun jarüna le bucháalibei uágu lárigi asúfuriruni, lúma lún buri jigáchürügü le débiljalibei,

13 áluaja jumeí üma le surúbei. Mígira jumá lébuna chugéguau lídan üma lueí jeíguadun ja débiligiñabaña lídan jafíñen, íderaguarügü jumáña lun jóúdin jabáruaguóun lídan jafíñen.

14 Joucha jumá lun lídan jumá darángilaü jáma sun gürígia, abágarideina ában íbágarí le jarúmáti, lugúndun le wíyebéi igáburi, siñábei lachülürün lúmoun Búngiu.

15 Touñigi jumá lueí níjein lan ában jídaangiñe meíbugunti buídu lúma Búngiu, ábame leféridiragüdüni jafíñen jíbiri queísi ladügüni jídurú gífiti le abíñaragubalin sun le agúurubei luágu.

16 Úa la ni ában jídaangiñe agámariduti mamárieidunga, míchugun ligíame mebéreseni luágu cátei le lánina Búngiu. Ligía cátei le meja ladügübei Esaú, ába lalúguruni lirícha queísi íbugañaü luágu ában asíedu eígini.

17 Subúsi jun luágu lárigiñe lán buga ladügüni, buséngili yebe lerésibiruni labínirun lúguchi queísi íbugañaü, mabíjin láali, siñáli lasáansiraguni lúguchi le adüga lálalíbei láu sun layájuajan Esaú láu igárigu.

18 Jugúya, mayárafaduntün lun cátei le gayáraabei jasándiruni queísi lasúseredun joun Israelítagu dán meja le jerésibiruni binádu lidáradun Búngiu jáma. Yaráfatiña meja lun wübü le Sión, le durúngubei láu wátu geméti, le ñí lubei níjein lán meja lubúriga lúma luríbouga,

19 magáambun jumúti gíñe lamúri fídu lúma lumálali Búngiu le adímurejabei joun. Ja agáambubalin umálali ligía, ayúmuraguatiña lun jebé lan ladímurejan joun.

20 Jadügünbalin líra lugúndun luweírín janúfude lueí lagúmadíjan Búngiu, ladüga laríñajare. “Le íchuguti lugúdi luágu wübü, afarúalá jílagubei láu dübü o táu lan ában efeín, íbini ában lan anímaalu”, ladüga fulásu ligía, níjein Búngiu ñi.

21 Weíriti lanúfunejabu cátei le jaríjubei, darí lun lariñagun Moisés guánarügü. “Nadádagaruña láu anúfudei.”

22 Ánjein jugúya, lábugiñe iséri darádu, ñübinjadün lun cátei weíriti sügü láu le únbei jayábin já buga lábugiñebaña binádu darádu. Yaráfaadün lun wübü Sión le siélubei, lílanaadün lubúrugute Búngiu le wíwanbei, le ában Jerusalén le siélubei, le ní lubei jagánawa sun ánjeligu, ja ájuduragubaña lun jíchugun uweírighuni lun Búngiu.

23 Lídaañadün jadámurin lirájüñü Búngiu ja bürüwañubaña íri siélu. Lun Búngiu le agúseragüdübaña sun gürígia jayárafada, lídaañadün ában jáma ja ouwegubaña ja buídubaña igáburi ubouágu, áni buíngüda lumúti Búngiu lubuídun jagáburi siélu.

24 Ñübinjadün lun Jesúsu, le búyei lun iséri darádu, bajíwaguaadün láu líta Jesúsu lun lachibúniwa jífigoun, le ábanbei cátei weírítimaati sügü láu le labúseerúbei líta Abél — lun lagúseragüdüniwa Caín luágu láfaruni Abél jílagubei.

25 Ligía mamájara jumá lubei jagáambuni Búngiu. Meséfujaña ligía meja Israelítagu ja mebéresenbaña láu Búngiu, dán buri meja lerérunbei joun lídaangiñe Moisés, le ábanbei lílana ubouú, gúbume siña lan weséfurun ánjein wíchiga wanágan luágun Búngiu lídan le ladímurejan woun lídaangiñe Liraü, le lílana siélu.

26 Jíngígüda lumúti meja lumálali Búngiu ubouú lídan dan ligía, ánjeinti guetó lariñajare. “Nánjingichagüdübeiya mámarügü ubouú, ásta gíñe siélu.”

²⁷ Dan le laríñagun “nánjingichagüdübeiya”, míni lan luágu lagídarúba lán buri cátei le márügüdünbei luágu ébuu derébuguti, ábame leréderun le siñábei lánjingichúniwa.

²⁸ Arúejani le líchugubei Búngiu woun siñáti lánjingichún. Rúwama lubeíti eteíngiruni lun Búngiu luágu líra, judúgua wamá lun láu inébesei lúma gúnfuli queísi labúseerun,

²⁹ lugúndun lagúmuchaguagüdübei Wabúngiute sun cátei le mabuídunti queísi lagúmuchaguagüdüwátu geméti cátei.

13

Ída lúba lan wagúndaaraqüdüni Búngiu

¹ Jínsiñegua méme jumá júmagua queísi idújeñu lueígiñe Jesucrístu.

² Mabúlieida jumeí lun jebélaagüdüniña achülürütiña júbiñoun láu ugúndani. Sarágu jáña gürígia, rújaña ubáraü joun ánjeligu láu jadügüni cátei le, ibídiñoun joun.

³ Jarítagua jumá jawágu adaürütiña, queísigubeirügü jamúga gíñe jadaürüña lan jáma. Jarítagua jumá jawágu ja ouserúbaña wuríba, quei níjein lan gíñe ában úgubu juágu le gayáraati lasúfurirun.

⁴ Buíti cátei lun jagámaridun, áni lúnti júmagua jumá darí lun jounwen. Ja asáansijatiña jámari lagúseragüdübaña Búngiu, lagúseragüdübaña gíñe ja adügübaña salúfuri.

⁵ Míchiga jumeí jínsiñejabu luágun seínsu, gúnda jumá láu le júmati, lugúndun líchugubei Búngiu le

jemégeirubei jun. Aríñagaali. “Natoúnigirubadibu, mígirun nábume.”

⁶ Gayáraati lubeíti waríñagun láu afíñeni.

Nabúreme Búngiu íderagubalina, manúfudebadina.

Siñáti jadügün gürígia ni cáta náu ánjeingubeírügü busén Búngiu.

⁷ Jarítagua jumá jawágun ja arúfudajañabaña jun, ja apúrichijabalin ugánu láni Búngiu jun, samína jumá luágu buíti le ñübinjalibei lídaangiñe jabágari, falájumei jémpulu le láni jafíñen.

⁸ Masáansiragunti ligáburi Jesucrístu, ligía meme gúñaarü, ugúñe, lúma súnwandan.

⁹ Mafálara jumá arúfudajani le ámuñegueinarügüti lueí le larúfudajabei Jesúsu. Resíbitá wawáni érei lúmagiñe línsiñejabu Búngiu, siñáti terésibirun wawáni ni cáta lúmagiñe lúrudu buri luáguti eígini. Igáburi ligía, miábinti lun ladügüba lan buíti joun ja afálarubalin.

¹⁰ Wagía afíñetiña luágu Crístu, ibíjatiwa gíñe ában latárü, le gurúwabei le uágubei loúwe Crístu luágu wafígoun. Ja asígirubaña láu binádu jagáburi juríu, siñáti gafánran jamá lídan le líchugubei loúnwen Crístu.

¹¹ Jafádirin juríu le íñutimaabei belúgüda lumúti játa anímaalu lídoun Fulásu Sándutimaati quei adágaragüdüni luágu figoú, jágubu anímaalugu jagía, bougudi lueí ubúrugu lágudúa.

¹² Ítara líña gíñe jiláti Jesúsu bougudi lueí ubúrugu lun lachíbuni wafígoun láu líta guánarügü.

¹³ Queímoun lubeíti lun Jesúsu, bougudin lueí fulásu, bougudin lueí binádu igáburi, asúfurireína ünabuni luágu líri queísi lasúfurirun wawágu.

14 Lídán ubouú le, úati ni ában fulásu wáma le adúraruti lun sun dan, wáluajañein ubúругu le lúnbei ñíjinbadiwa lan lárigiñe ibágari le.

15 Ligía lúnti lubeí wíchugun eteíngiruni lun Búngiu súnwandan lídaangiñe Jesucrístu le wafádiriñebei. Eteíngiruni ligía, ligía luwúyeribei adágaragüdüni le labúseerúbei Búngiu wámagiñe. ¡Rúwama lubeíti uweíriguni lun láu wayúma!

16 Mabúlieida jumá jadügüni le buídubei, lúma lun jafánreinruni júmati jádan ja mabíjinbaña, lugúndun niján buri cátei le áubei lagúndaara Búngiu.

17 Gagáambadi jumá joun ja arúfudajabaña jun, derégegua jumá júngua joun, lugúndun jagía oúnigirubarun juwáni, áni quei jasúbudiruni, gásu jagúserun ligíbugiñe Búngiu luágu jatoúnigirunün. Jóucha jumá lun medéragüdüni jumáni jawádigimari, lugúndun mabuídunbei jamúga giñe líra jun.

18 Ayúmuragua jumá lun Búngiu wawágu, choúru wamúti luágu darángilañu líña lan warítangun quei busén wabei buídu lan woúserun lídan sun cátei.

19 Amúriajatina júma lun jayúmuragun lun Búngiu lúnya gayáraabei lan nídin aríjaün madíse.

Abíniruni buri lúma lagúmujoún buri mábugaü

20 Ayúmuraguatina lun Búngiu, le íchugubalin darángilaü, le giñe ásaraagüdübalin Wabúreme Jesucrístu lídaangiñe ouweni, lun líchuguni sun ubáfu le busénwabei jun, lun jadügüni lugúndan. Wabúreme Jesucrístu ában le atoúnigiruti lumútuniña buídu queisi ában atoúnigiruti mudún. Ítara líña ladüga líta, le achoúrurubalin lidáradun Búngiu, le adúrarubei lun sun dan, wáma.

²¹ Ayúmuraguatina gíñe lun Búngiu lun luwádigimaridun jídan, lídaangiñe Jesucrístu, lun gayáraabei lan jíchugun ugúndani lun. ¡Uweíriguni lun Crístu lun sun dan! Ítaralá.

²² Nidújeñu, ayúmuraguatina jun lun jerésibiruni dimúrei le abürüja náalibei jun tídan murúsun gárada to.

²³ Niján ában ugánu jun— ¡furíjali wadúje Timotéo furísunrugugiñe! Ánjein ñübin yájoun, nanügübei númagua dánme le nídin aríjaün.

²⁴ Mábuga níña joun sun tábutigu ligílisi lúma joun sun jíbiri wadújeñu lídan wafíñen. Mábuga jáña wadújeñu ja Itálianu jun.

²⁵ Binílaün Búngiu sun jugúya, ítaralá.

Lerérún Búngiu To Lánina Iséri Darádu
New Testament in Garifuna (HO:cab:Garifuna)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Garifuna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Garifuna [cab], Honduras

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Garifuna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
df8e4807-f4f9-5f4a-ab14-d1f7ffe98b0a